

Forslag til Finanslov for 2026

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Svarnotat**3. behandling***Indledning*

På vegne af Naalakkersuisut vil jeg gerne takke Finans- og Skatteudvalget for udvalgets grundige behandling af Finanslovsforslaget for 2026 og for det konstruktive samarbejde i forløbet.

Jeg vil samtidig takke alle partier for konstruktive forhandlinger. Tilmed vil jeg takke partierne, som står bag aftalen om finansloven. Det er positivt, at der er vist ansvar og vilje til at finde fælles løsninger i en tid, hvor vi står over for nye økonomiske udfordringer og skal prioritere samfundets midler med omtanke.

Finansloven for 2026 afspejler et nyt politisk udgangspunkt, hvor der lægges vægt på at styrke balancen i den offentlige økonomi, skabe nye muligheder for udvikling og sikre, at vi bruger ressourcerne, hvor de gør størst gavn for borgerne og samfundet som helhed.

En ansvarlig økonomisk balance i finanslovsperioden

Med finansloven for 2026 forventes et samlet drifts- og anlægsoverskud (DA-resultat) på 60,4 mio. kr. for perioden 2026–2029, hvis de fremlagte ændringsforslag vedtages. Dette afspejler, at finansloven er udarbejdet inden for en ansvarlig flerårig økonomisk ramme, hvor midlertidige udsving håndteres uden at bringe den overordnede balance i fare.

Finanslovsforslaget er udarbejdet i en tid, hvor færre skal forsørge flere, og hvor udgifterne på velfærdsområderne fortsat vokser hurtigere end indtægterne. Naalakkersuisut har derfor igangsat et arbejde med at effektivisere den offentlige sektor og anvende ressourcerne mere målrettet. Efter aftalen med kommunerne om fuld pris- og lønregulering af bloktilskuddet i 2026 er de planlagte besparelser dog blevet mindre end først forudsat.

Det samlede økonomiske råderum i finanslovsperioden udgør 60,4 mio. kr., hvilket giver mulighed for begrænsede nye prioriteringer i de kommende år.

De opdaterede indtægtsskøn viser lavere indførselsafgifter som følge af et fald i import af alkohol, tobak og fossildrevne køretøjer. Denne udvikling opvejes delvist af stigende indtægter fra fiskeriet, særligt fra det havgående torskefiskeri, hvilket bidrager til at bevare et stabilt finansieringsgrundlag for finanslovsperioden.

Nye tiltag på vej

Finanslovsaftalen for 2026 er indgået under overskriften “Sammen om ansvaret i en ny økonomisk situation” og sætter en klar retning for reformer og investeringer i vort land. Aftalen bygger på fire hovedspor, som tilsammen skal styrke både samfundsøkonomien og velfærden.

Det første hovedspor handler om uddannelse. Her afsættes midler til at styrke undervisningstilbud, blandt andet til et særligt initiativ for unge med ordblindhed på Knud Rasmussens Højskole. Samtidig fokuseres der på en bedre udnyttelse af uddannelseskapaciteten og flere studieboliger i hele landet, så flere unge får mulighed for at tage en uddannelse.

Det andet hovedspor retter sig mod erhvervslivet. Finanslovsaftalen skal medvirke til at skabe et bredere og mere bæredygtigt erhvervsgrundlag. Der sættes initiativer i gang for at styrke det kystnære fiskeri, udvikle grønne erhverv og udnytte overskudsenergi til datacentre. Naalakkersuisut forbereder desuden en erhvervsskattereform, der skal skabe bedre rammer for vækst og investeringer.

Det tredje hovedspor handler om en mere effektiv offentlig sektor. Naalakkersuisut igangsætter et omfattende reformarbejde, som skal styrke fokus på de offentlige kerneopgaver og reducere udgifterne. En reformkommission skal komme med anbefalinger til afbureaukratisering og digitalisering, og der igangsættes forberedelser af nye infrastrukturtiltag – blandt andet sikring af vandforsyning i Upernavik og el-forsyning i Tasiilaq.

Det fjerde hovedspor handler om at øge arbejdsstyrken. En ekspertgruppe skal udarbejde forslag til en pensionsreform. Gruppen skal komme med anbefalinger, der kan få flere til at blive længere på arbejdsmarkedet eller tage ekstra arbejde. Derudover styrkes samarbejdet med kommunerne om flere boliger til ældre og borgere med særlige behov.

Finanslovsaftalen for 2026 er således udtryk for en fælles politisk vilje til at skabe et mere selv bærende samfund gennem reformer, investeringer og effektiviseringer.

Samarbejdet med kommunerne

Naalakkersuisut og kommunerne har netop indgået en aftale om bloktilskud for 2026, der indebærer fuld pris- og lønregulering af bloktilskuddet for det kommende finansår. Hermed stilles kommunerne bedre end Naalakkersuisut, idet Naalakkersuisuts egne bevillinger enten ikke pris- og lønreguleres eller pris- og lønreguleres med en lavere sats.

Aftalen understreger betydningen af et tæt samarbejde mellem Selvstyret og kommunerne, særligt om udførelsen af centrale velfærdsopgaver på det sociale område, ældreområdet og beskæftigelse.

Det er samtidig aftalt, at Selvstyret dækker kommunernes bidrag til grunddataprogrammet i 2026. Kommunerne får også udvidet råderum til at tilpasse jobsøgningsydelsen i tilfælde af gentagen og urimelig afvisning af arbejde, hvilket imødekommer et stærkt kommunalt ønske fra forhandlingerne.

Samarbejdet bygger på en fælles forståelse af, at en stærk økonomi i kommunerne er forudsætningen for en velfungerende offentlig sektor. Dette samarbejde er en nødvendighed ikke mindst i de kommende år, hvor hele den kommunale struktur er under drøftelse.

Naalakkersuisuts ændringsforslag til 3. behandlingen

Ved 3. behandlingen fremsættes en række ændringsforslag, som både indeholder tekniske justeringer og politiske prioriteringer. Ændringsforslagene afspejler udviklingen siden 2. behandlingen og skal sikre, at finansloven for 2026 kan vedtages på et opdateret og solidt grundlag.

En række ændringer er budgetneutrale. Her flyttes midler inden for ressortområder, blandt andet fra Departementet for Uddannelse til brancheskolerne som led i implementeringen af Holdbarheds- og Vækstplan 2. Der foretages også omrokeringer i forbindelse med organisationsændringer, herunder tilpasninger af midler mellem rådgivnings- og terapicentre samt opfølgning på tidligere tillægsbevillinger.

Indtægtsskønnene er opdateret på baggrund af nye vurderinger fra Skattestyrelsen. Der ses fald i indførselsafgifterne, primært som følge af lavere import af alkohol, tobak og fossildrevne køretøjer, men dette modsvares delvist af stigende indtægter fra fiskeriet, hvor særligt de havgående torskekvoter viser en positiv udvikling. Det samlede indtægtsgrundlag forventes derfor fortsat at understøtte et overskud i finanslovsperioden.

Som led i de tekniske ændringer oprettes der en ny 0-konto til håndtering af udgifter i forbindelse med antikonceptionssagen. Denne ændring skal sikre, at Selvstyrets udgifter til administration, sagsbehandling og udbetaling af kompensationer håndteres korrekt i budgettet. Bevillingsændringen sker, fordi det oprindelige udgiftsskøn på 4,5 mio. kr. ikke længere anses for tilstrækkeligt, da antallet af sager har vist sig at være større end tidligere antaget.

Endelig indeholder ændringsforslagene øvrige nye og justerede tekstanmærkninger. Der foretages en ændring i reglerne for jobsøgningsydelsen, så kommunerne får adgang til at nedsætte ydelsen til nul procent i særlige tilfælde, hvor borgeren gentagne gange afviser anvist arbejde. Der indføres samtidig mulighed for, at Naalakkersuisut kan justere boligsikringsordningen i forbindelse med kommende takstreformer.

Samlet set understøtter ændringsforslagene finanslovsaftalens hovedmål om en ansvarlig og effektiv økonomisk styring, hvor de nødvendige justeringer foretages uden at gå på kompromis med det overordnede overskud på finansloven.

Afslutning

Med finansloven for 2026 tager Naalakkersuisut og aftalepartierne fælles ansvar for at styre landet sikkert gennem en økonomisk udfordrende tid.

Finansloven er udtryk for et ønske om at skabe en stabil og bæredygtig økonomi, hvor grundlaget for velfærd, uddannelse og udvikling styrkes på en ansvarlig måde.

Afslutningsvis vil jeg på vegne af Naalakkersuisut anerkende det arbejde, der er udført i forbindelse med finanslovsprocessen – både i Finans- og Skatteudvalget og i Departementet for Finanser og Skatter med de tilhørende styrelser.

Med disse ord ser jeg frem til en god og konstruktiv debat om finansloven for 2026 her i salen.